

Kronstrand, Bror

TILL NORGE
GENOM
DALSLANDS
KANAL

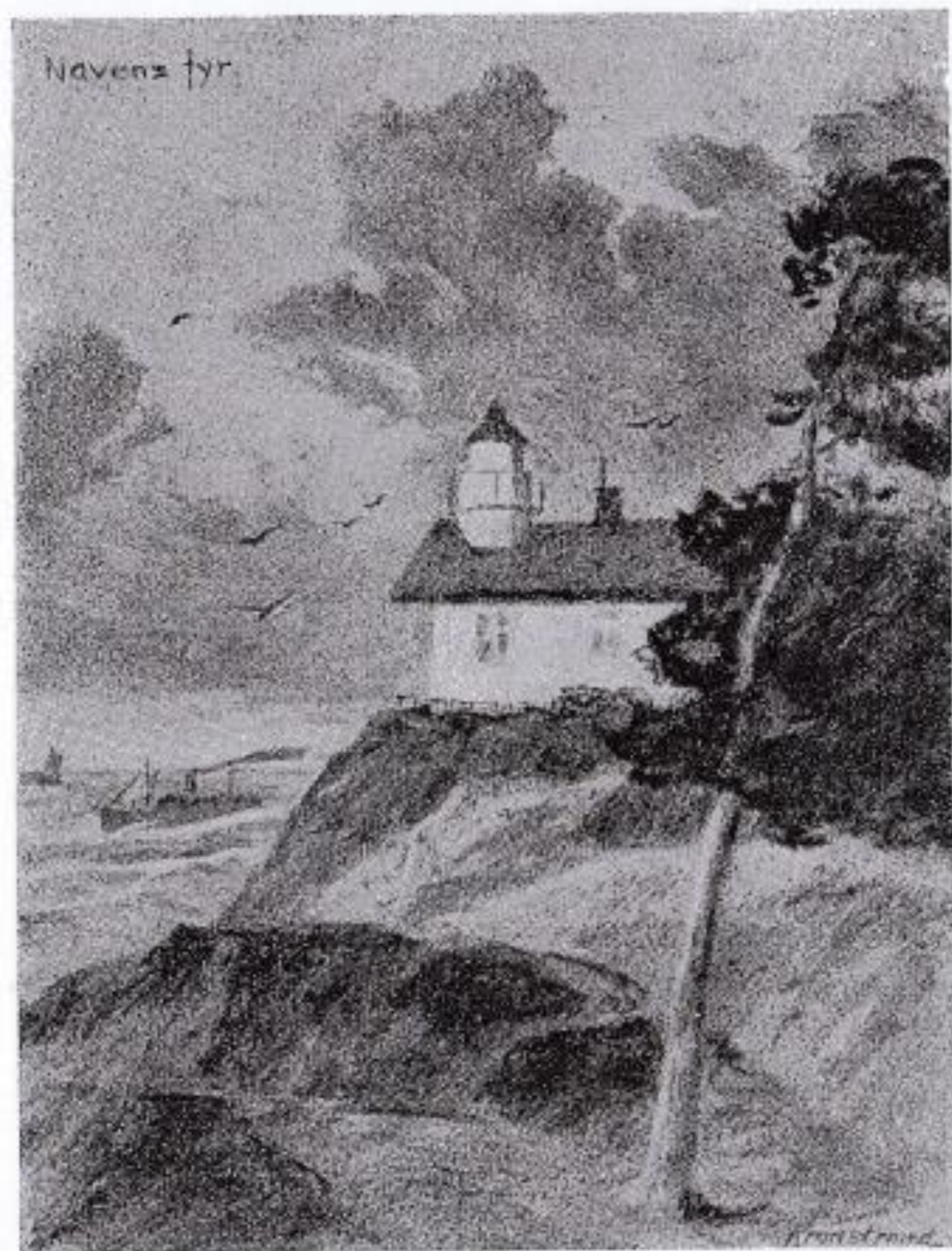

Skiss över färden.

TILL NORGE GENOM DALSLANDS KANAL.

Att fara in i Norge direkt från Vänern låter ju inte så besynnerligt på något vis, men när jag, efter att ha studerat kartan över Dalsland och trakterna där omkring, för några vänner nämnde min avsikt att fara »över Kölen» in i Norge, skrattade de. Jag sade inte då, vad jag tänkte om dem. Egendomligt nog skrattade folk åt detta även utanför min goda fädernestads hank och stör — de ha nämligen därinnanför sin egen code för humor — och när man även kring lunchbordet i matsalen på klubben såg tvivlande ut, började jag undra, vad i all världens frid meningen egentligen var. Skulle det kanhända inte gå för sig? På kartan gick ju sjöarna i mångfaldiga

Navens fyr.

utgreningar i nord och nordvästlig riktning, och det syntes ju tydligt, hur gränsen mellan länderna skar av en av dem, där det uppenbarligen borde vara djupt vatten. Och i sjöfartsannonserna stod ju beskrivet om båtturer ända upp till Lennartsfors och därifrån var det ju bara en liten bit kvar. Det artade sig till att i all blygsamhet bli en upptäcktsexpedition. Jag försökte övertala några vänner båtägare från K. M. K. att göra mig sällskap, men ingen ville det, ty det hela ansågs ju både ointressant och framförallt besvärligt med de många slussarna på vägen och inga som helst sjökort, sedan man lämnat Vänern.

»Vill du följa med i min båt då», frågade jag en barndomsbekant, som från vaggan var van vid böljan den blå och varit så långt som ända till Karlskrona sjövägen, »så ger vi oss i väg utan annat sällskap». — »Allright», sade han och sedan våra fruar hjälpt oss att stuva in det väsentligaste — som de trodde — gävo vi oss iväg i »Little Johnny» vid femtiden en eftermiddag från Mariestad.

Det var i mitten av juli. Ljumma vindar blåste, och allt var som det skulle vara. Efter att ha passerat Viksnäs fyr, satte vi så kurs på Läckö Slott, som skarpt avtecknade sig mot den klara himmelen borta på Kållandsö. Väl ute på Store-sjön började vågorna emellertid gå höga, och sjön slog in, varför vi saktade något. Sjön blev svårare och svårare, men så småningom kommo vi i alla fall fram till Läckö brygga, där vi ankrade i viken för natten.

Nästa morgon fortsatte vi färden genom den vackra och pittoreska Ekens skärgård, där här och var vrakspillror från Vänernskutor skymtade mellan klipporna, och kommo så fram till Navens fyr. Vi hade för avsikt att fortsätta över Dalbosjön direkt men väl komna förbi udden, måste vi vända. Det blåste hård syd-sydväst och det var meningslöst, när vi ju voro ute för att ha roligt, att ta onödiga

Köpmannabro och Österbo.

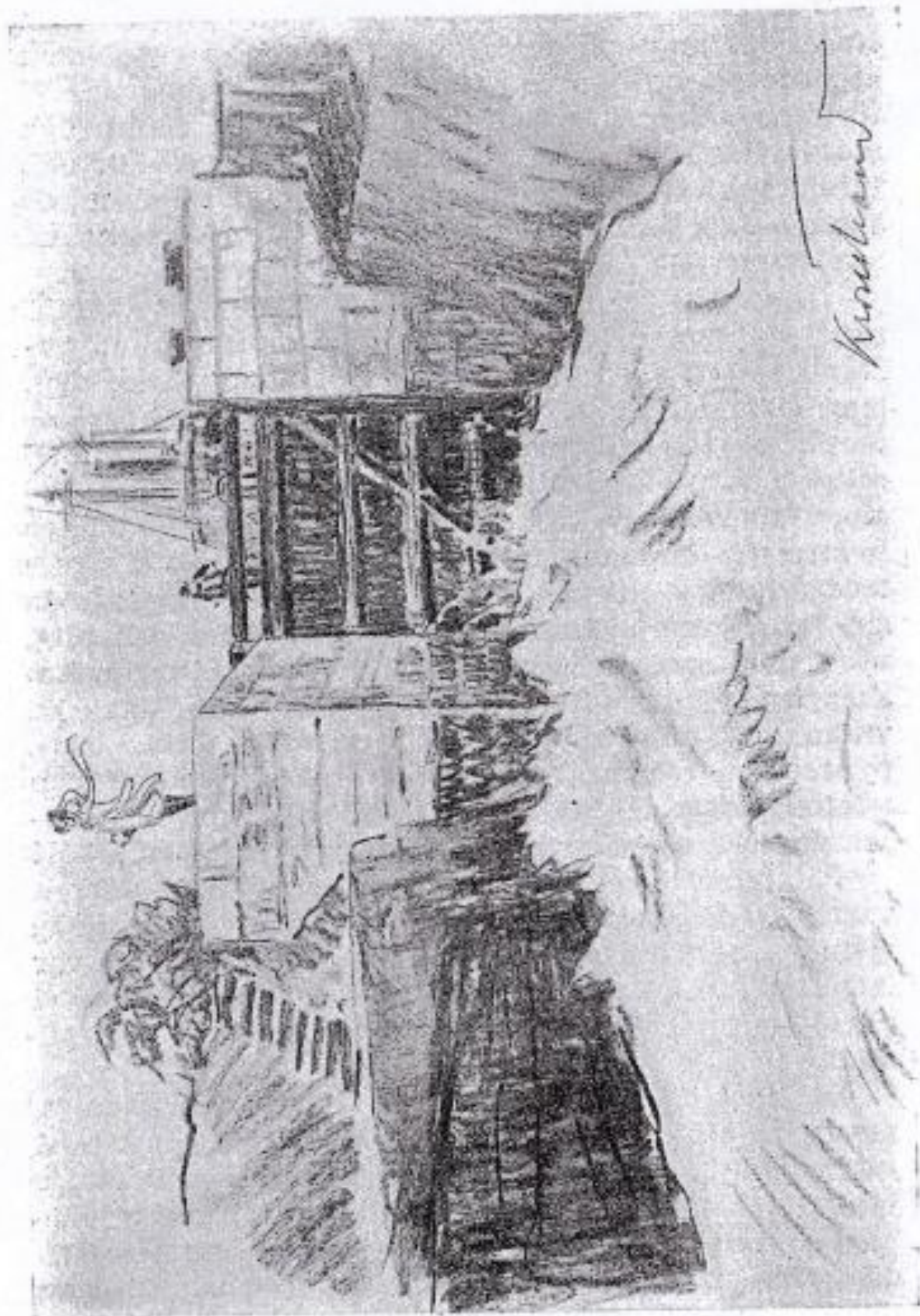

risker. Efter att ha anropat en hygglig själ, som stod högt uppe på en klippa, visade han oss genom åtbörder, var vi kunde slinka in mellan kobbarna. Vi förtöjde sedan i fyrvaktarens lilla lugna hamn och gjorde visit i den från väderleksrapporterna välkända fyren, varifrån vi hade en ståtlig utsikt över de skummande vågorna och sågo hur skutor och ångare, som passerade förbi, doppade ganska bra.

»I morgon blir det nog bättre och då fortsätta vi», sade jag, men vädrets makter hade annorlunda bestämt. I två dygn fingo vi ligga där och vänta, men trevligt hade vi i alla fall. Vi lagade god mat, skålade när det passade, badade i det klaraste vatten och soltorkade på stekheta stenhällar. Innevånarna bestodo av endast tre personer; fyrvaktaren, hans hustru och deras unge son, som en gång skall efterträda fadern, liksom denne på sin tid efterträdde sin far. Denne sistnämnde hade nio söner och alla, utom den, som nu härskade på den lilla klippön, äro skeppare på egna fartyg på Vänern, från vilka de vinka, när de alltsomoftast passera förbi. Fint, pyntat och nyskurat var det överallt inomhus och telefon fanns det förstås och nybakat bröd och färska ägg och smör, och brännvin hade vi själva. Skål!

På tredje dagen blåste det endast 9 sekundmeter, varför vi på kvällen gävo oss iväg. Bakom oss hade vi inloppsfyrrarna till Ekens skärgård ens, så det var lätt att hålla kurs, men när vi förlorade dem, fingo vi gå efter kompass och hade snart land i sikte på andra sidan.

Inloppet till Köpmannabro är trångt och knepigt, men som det mörknat på, var det dock lätt att med fyrrarnas hjälp hitta rätt. Efter att ha passerat under järnvägsbron, förtöjde vi akter om en gammal ångbåt, som tydligen inte tjänstgjort på mången god dag. En mansperson sjöng någonstans, troligen mycket vackert, och tågen samt en och annan mo-

Tappning i slussen.

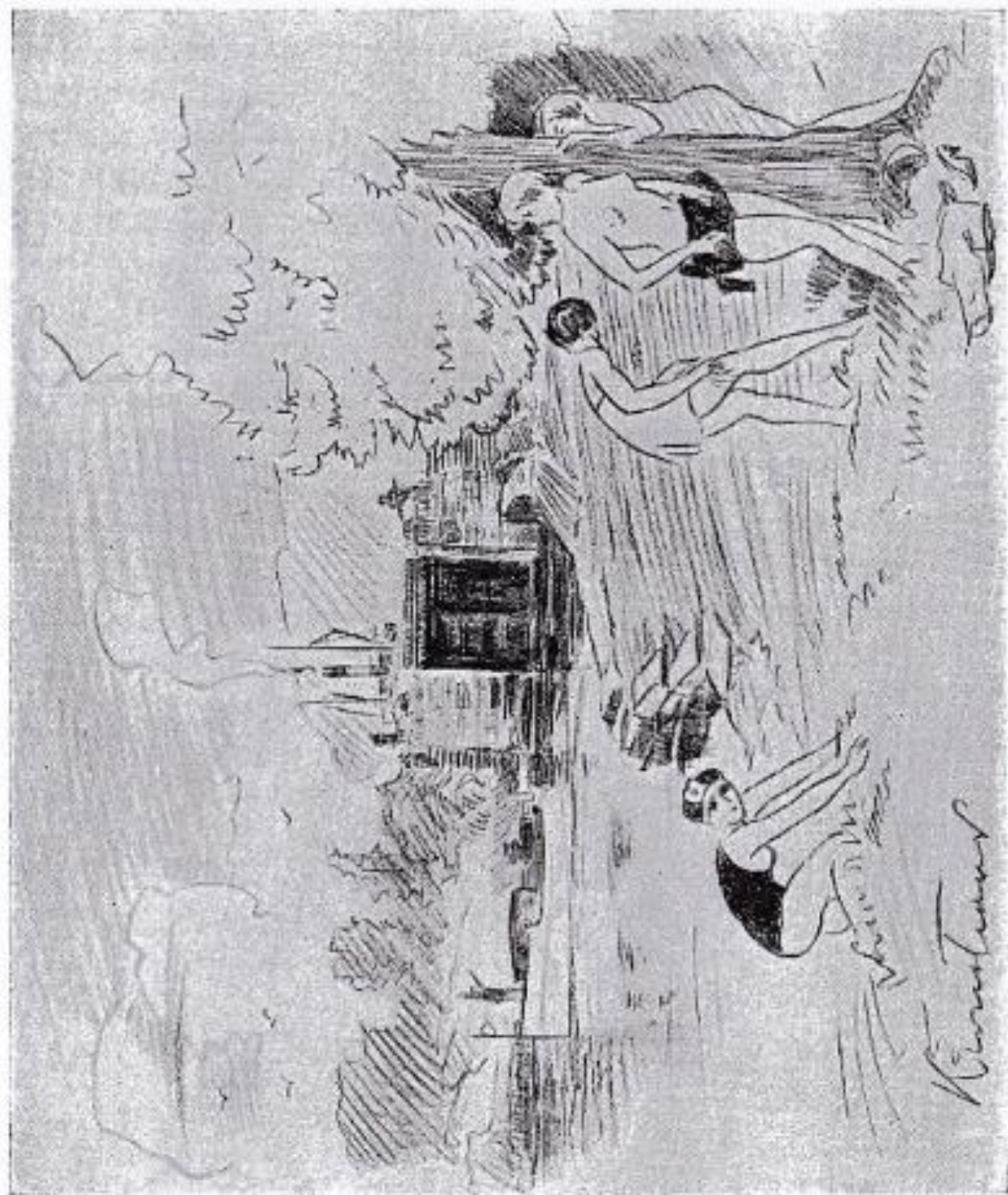
torbåt rusade förbi. Naturligtvis utan lantärnor. Men försynen är ju de dårars förmyndare och håller dem särskilt om ryggen, det har jag märkt mer än en gång.

Tidigt nästa morgon voro vi startklara, men min kamrat skulle nödvändigtvis dessförinnan ombord på den gamla holken bredvid. Vi hade nyss skurat våra gummimattor fina och rena, så att de blänkte som nyfallen snö, och på dessa kom han så neddansande med efter besöket sotsvarta skor. Fram med svabben och borsten igen och efter en dryg halvtimme hade jag undanröjt spåren efter hans lilla utflykt och vi voro åter på väg. Första slussen passerades, och vi gled in i Svanfjorden, där det var väl utprickat och följaktligen lätt att följa farleden. Kursen sattes härefter söderut, och sedan togo vi av norröver för att komma in i Hjerterud-sundet.

Vid Upperud var kanalkontoret beläget, och där ordnade vi för slussfarten och erlade vederbörliga slussavgifter för hela resan. Ifrån detta uppehåll hava vi ytterst angenäma minnen. Kanalkamreren själv var en mycket tillmötesgående och välvillig person, för att inte tala om hans fru, vilken var älskvärdheten personifierad och försåg oss med 2 dussin pilsner ur eget förråd, då det visade sig omöjligt att få köpa denna åtrådda vara på platsen. Närmaste ort härför skulle vara Bengtsfors.

Färden fortsattes så en bit, och komma in i Råvarpen beslöto vi oss för att ankra för natten vid en liten holme. Som vattnet var mycket djupt måste vi gå mycket nära land för att kunna få fäste för vårt ankare.

När man såg sig omkring, kunde man nästan tro, att man befann sig på Rhen-floden i stället för i hjärtat av Dalsland. Ett högt torn på en klippa visade sina pittoreska konturer emot den lätt rodnande

Billingsfors.

Kristiansund

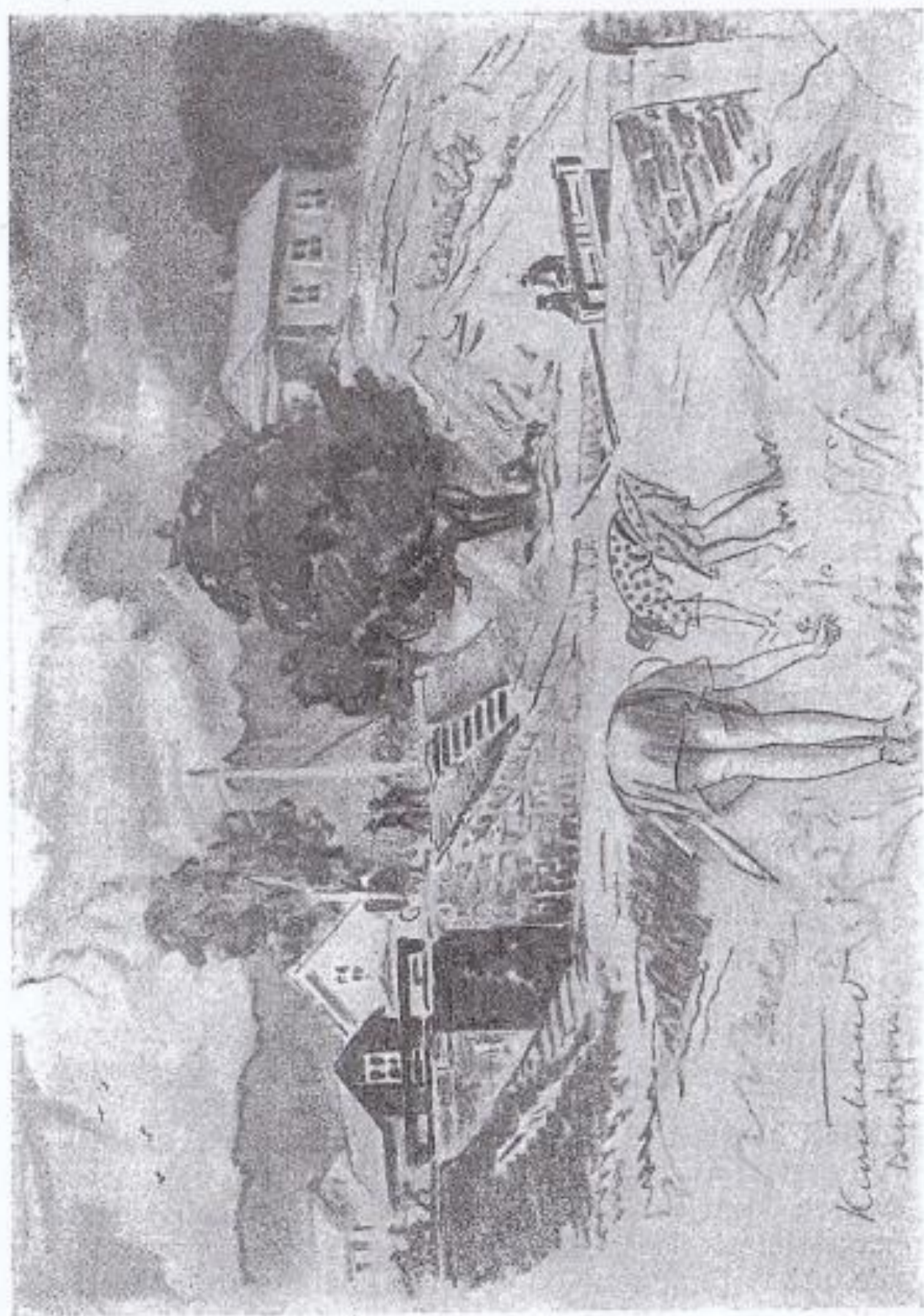
himlen, sjön låg som en spegel och på långt håll hördes sjungande röster från land.

Här bullade vi upp vår något sena middag, gjorde i ordning för natten, drucko åtskilliga groggar, och det var nästan mörkt, när vi slutligen törnade in och kröpo till kojs.

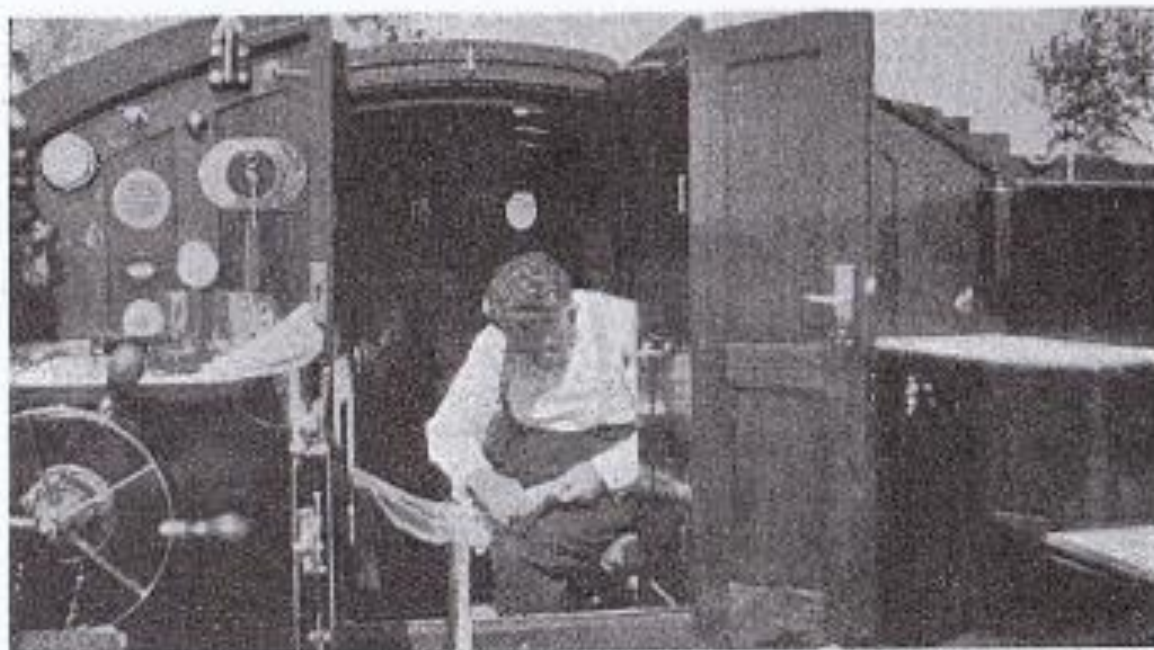
Nästa morgon vaknade vi vid ljudet av glada röster. Vi kikade försiktigt ut under kapellkanten och upptäckte då en samling sköna och vackra damer, vilka i Eva-kostym plaskade omkring i det källklara vattnet.

Först när de badande damerna försvunnit, lätta- de vi ankar, och så gick färden via Dalslands kanal och Långeds sluss, ut i Laxsjön. Enligt uppgift skulle det här på babords sida, strax innan Billingsfors, finnas en prick. Vi knallade på med våra 8 knop, men då vi gått en stund utan att pricken blev synlig, och då ej ens någon tillstymmelse till utlopp tycktes finnas, började vi ana, att något var på tok. Vi vände resolut stäven mot syd och följde stranden på styrbordssidan tills vi kommo fram till udden vid Billingsfors. Där upptäckte vi den efterlängtade pricken. Det var det enda misstaget vi gjorde under hela resan. En annan båt, som veckan efter oss gjorde färden genom Dalslands kanal, gick också fel på samma ställe, kom längre norrut, där ingen farled fanns, och råkade ut för missödet att komma i kontakt med en kraftledning, vilken gick så lågt, att masten och en del annat gick överbord, däribland skepparen själv. Lyckligtvis var det på en söndag, då strömmen var avkopplad.

Så kommo vi till det vackra Billingsfors, passera- de genom åtskilliga slussar in i Bengtsbrohöljen och vidare fram till Bengtsfors. Slussningen och tilldra- gande företeelser å ömse sidor om kanalbanken gjorde, att vi först sent på aftonen kommo in i sjön Le- längen, där vi ankrade för natten bakom en holme och

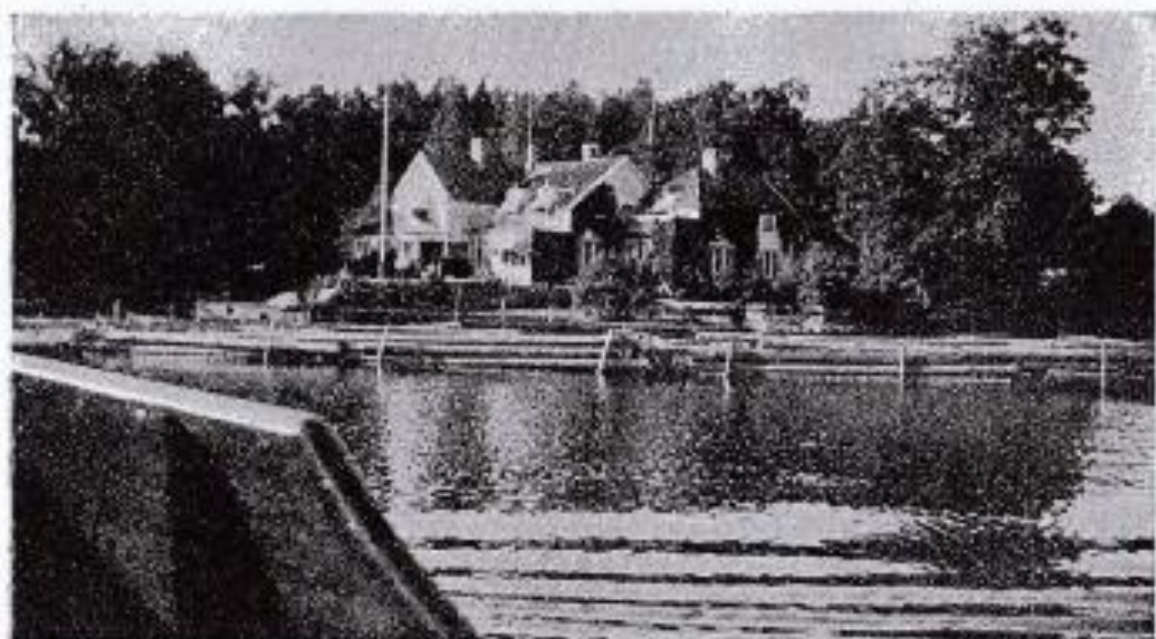
Bengtsfors.

Garderoben överses.

hyvlade till vår enkla, men välsmakande middag. Efter middagen filosoferade vi över tillvaron i allmänhet. Allt var lugnt och tyst, ibland sågo vi ett sken från någon ångares lantärnor, som lyste och försvann, ibland blixtrade det från horisonten av ett fjärran oväder, och runt om oss svepte den ljumma sommarnattens lätta ilar, som endast voro till för att ge en illusion av svalka. Över oss blänkte stjärnorna, och så småningom somnade vi in för att vakna vid att solen glödröd rullade upp i öster. En ny lång och härlig dag, som bara gick alltför fort.

Sjön Lelången är på de flesta ställen 93 meter djup och rätt så egendomlig. En gång mätte vi 50 meters djup, men icke längre än 10 meter därifrån stack en holme upp. Bredvid var det bräddjupt. Det var mycket svårt att göra några beräkningar, och utprickningen var ytterst bristfällig. Men vad gör väl det, när naturen är så underbart vacker och vattnet så glittrande klart. Det var att hålla sig till den västra kanten så nära som möjligt. Som Le-

Lennärtsfors.

Främmande ombord.

längen är 4 svenska mil lång, hade vi ett bra stycke väg framför oss, innan vi kommo till Lennartsfors. Stränderna voro kantade med höga berg, omväxlande med små skogklädda höjder, och här och där lågo små villor tämligen tätt. Vår motor fungerade utmärkt, törsten var som vanligt god, och solen strålade från en så gott som molnfri himmel. Vad kunde man mer begära.

Ett vackert inslag i landskapet var Torrskogs kyrka, där den på långt håll blänkte vit i den färgmättade omgivningen.

Vi anlände så småningom till Lennartsfors, där vi sågo flera ångbåtar och bogserare, varav de flesta drogo »mosor», långa flottar av timmer, avsedda för de många pappersbruken, som finnas i dessa trakter. Vid Lennartsfors sågo vi även den vackra Biersertska egendomen, inbäddad i djup grönska och något påminnande om de exklusiva villor, man ser i trakterna kring Honolulu.

Efter passerandet av slussarna förtöjde vi utefter en bergvägg, där det fanns en liten kaj och började förberedelserna till vår middag, intresserat bekikade av traktens ungdomar, vilka i långa rader hängde och beskådade proceduren.

Då vi anade, att vägen i fortsättningen skulle bliva rätt så besvärlig, efterhörde vi hos den välvillige slussvakten Adolf Nilsson om möjligheten att erhålla en lots för den följande sträckan. Sedan vi med slussvaktens broder träffat överenskommelse om hjälp härvidlag, embarkerade han, varefter vi med honom ombord nästa morgon fortsatte in i Foxen. Nu var det verkligen tur, att vi hade lots, för här fanns det ingen som helst utprickning, om man undantager en del ensmärken i land, som för den oinvigde voro omöjliga att gå efter. Ibland skulle man gå i linje mellan märkena på två holmar, tills man kom i linje mellan ett par andra holmar,

Parti av kanalen nedåt slussarna från Svängbron.

„Little Johnny“ i Norge.

ibland skulle man hålla på en udde och ibland på en grind. Allt detta var dock bara roligt och intressant.

Sedan man emellertid kommit upp i den norska fjärden var det relativt lätt att hitta vägen. Det var bara att gå i västlig riktning och därefter åt norr tills vi kommo fram till Ottej. Innan dess anlöpte vi emellertid på lotsens anmodan den svenska tullstationen Funka, och det var ganska roligt att så här mitt uppe i urskogen träffa på en man iklädd precis samma uniform och mössa, som tullmännen pläga ha i Stockholm. Tullvisiteringen var blott en form-sak och bestod mest uti, att karamellasken undersöktes av tullmannens lille gosse, som åtföljde honom. Då formaliteterna voro undanstökade, gjorde tullmannen honnör, och så fortsatte vi färden in över norska gränsen. När vi anlände till Norge, var det ett par granna flickor i strandpyjamas, vi först fingo syn på. De sutto på den ganska bristfälliga kajkanten och följde våra åtgöranden med livligt intresse. Tillsammans med dem var även en ung man, solbränd, med ljust uppkammat hår och iklädd brun

Aqvedukten, Håverud.

tröja och blå byxor. Han hjälpte oss beredvilligt att lägga till och föreföll mycket hjälpsam och trevlig. När vi förtöjt och språkat med honom och flickorna en stund, frågade vi den unge mannen, var tullen kunde träffas, och erhöll då det hurtiga svaret: »Tullen, det är jeg det».

Vi hade ju intet att förtulla men för att visa, att vi varit i Norge, anhöll jag om påstämpling av mitt resekort och båtens certifikat.

Sedan den saken var klar, gingo vi i land och uppsökte en diversehandel. På vår förfrågan, hur man skulle bära sig åt för att snabbt få se trakten däromkring, erbjöd sig ägaren till affären att skjuta oss i sin bil. Vi satte oss alltså upp och efter ungefär en kvart kommo vi till en kombination av postkontor och handelsbod, där vi gjorde inköp av norska mesostar, Bokøl m. m. sådant samt postade en hel del vykort.

Samma kväll anträdde återfärden till Lennartsfors, där lotsen avlämnades. Avgiften för lotsen hela vägen excl. mat ombord gick till den stora summan av 2 kronor.

Nedfarten genom de olika slussarna var lätt och lekande och gick överallt lyckligt, om man undantager ett litet missöde någonstans, där båten på grund av sugningar i vattnet erhöll en del lättare skrapor.

Vid slussningen var det alltid några pojkar eller flickor till hands, som hjälpte till att hålla båten från kajen. Flera chokladaskar och karamellburkar fingo därför strykande åtgång under vägen.

Att ett oljerör sprang läck, så att vi fingo ta bogsering ett litet stycke till Bengtsfors, var heller ingenting att tala om. Här var det ju, som vi av vår välgörarinna i Upperud fått anvisning på att vi kunde få köpa öl. Vi behövde förnya vårt förråd av denna hälsosamma dryck och hittade efter mycken möda

Bär av.

äntligen på det s. k. nederlaget. Men det blev ett verkligt nederlag. Det var lika omöjligt att få köpa öl som att bryta upp en byrålåda med en skinn- och benfri anjovis, ty man måste nämligen vara skriven i samhället för att få åtnjuta denna förmån. Vi ansågo oss emellertid ej kunna vänta på platsen till mantalsskrivningen, och som väl var hade vi ännu så mycket kvar att det räckte en god bit — det räckte över förväntan, ty det räckte nämligen ända hem.

På återväg genom Upperud sammanträffade vi igen med den älskvärda kamrersfamiljen Ahlin. De åtföljde oss i sin motorbåt nästan till Köpmannabro. Slusskamreraren nämnde, att det åtskilliga gånger varit på tal att få den här intressanta farleden behandlad av Sjökarteverket, ty bristen på sjökort och ordentlig utprickning verkar naturligtvis hämmande på turisttrafiken. Sjökarteverket har emellertid tills vidare viktigare saker att tänka på, men man får väl hoppas, att de så småningom även skola vända sina blickar åt detta håll.

Vi förtöjde på aftonen den sjunde dagen igen vid det gamla båtskrovet och beslöto oss för att tidigt

nästa morgon starta för hemfärden över Vänern. Vid 2-tiden på morgonen började det ljusna, och då purrade jag den, som skulle väcka mig. Vi hörde på långt håll bränningarnas dån från öppna sjön och väntade oss en livlig dag, vilken heller icke uteblev.

Det blåste hårt och gick hög sjö, varför vi till en början gingo med sakta fart, tills vi i fjärran upptäckte konturerna av det vackra Kinnekulleberget. Då hade vi kursen klar, ökade farten, sågo i diset Megrundets stolta fyr, hälsade med flaggan en passerande holländare, vinkade åt lotsfamiljen på Naven och anlände, efter att ha gjort ett uppehåll för städning ombord — det finns mycket att riva uti på en motorbåt, om den skall hållas first class — frampå förmiddagen till »Little Johnnys» förtöjningsplats i Mariestad.

Bror Kronstrand.
